Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar "Standards ta' kwalità li għandhom jiġu rispettati, min-naħa ta' l-imsieħba soċjali u ta' atturi oħra tas-soċjetà ċivili, fir-rigward tal-kontenut, tal-proċeduri u tal-metodi tal-valutazzjonijiet ta' l-impatt soċjali"

(2007/C 175/06)

F'ittra bid-data tad-19 ta' Settembru 2006, l-Eċċellenza Tiegħu s-Sur Wilhelm Schönfelder, Ambaxxatur straordinarju u plenipotenzarju, rappreżentant permanenti tal-Ġermanja fi ħdan l-UE, talab lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew, f'isem il-Presidenza Ġermaniża tal-Kunsill, sabiex iħejji opinjoni dwar *Standards ta' kwalità li għandhom jiġu rispettati, min-naħa ta' l-imsieħba soċjali u ta' atturi oħra tas-soċjetà ċivili, fir-rigward tal-kontenut, tal-proċeduri u tal-metodi tal-valutazzjonijiet ta' l-impatt soċjali.*

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għas-Suq Uniku, il-Produzzjoni u l-Konsum, inkarigata sabiex tipprepara l-ħidma tal-Kumitat dwar is-suġġett, adottat l-opinjoni tagħha nhar it-3 ta' Mejju 2007. Ir-*rapporteur* kien is-Sur Retureau.

Matul l-436 sessjoni plenarja tiegħu li nżammet fit-30 u l-31 ta' Mejju 2007 (seduta tal-31 ta' Mejju), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-opinjoni b'102 voti favur, 3 voti kontra u 5 astensjonijiet.

1. Introduzzjoni

It-talba tal-Presidenza Ġermaniża għal opinjoni esploratorja dwar *Standards ta' kwalità li għandhom jiġu rispettati, min-naħa ta' l-imsieħba soċjali u ta' atturi oħra tas-soċjetà ċivili, fir-rigward tal-kontenut, tal-proċeduri u tal-metodi tal-valutazzjonijiet ta' l-impatt soċjali* turi r-rieda tal-Gvern Ġermaniż sabiex jiffoka fuq regolamentazzjoni aħjar b'kooperazzjoni mal-Presidenzi Portugiżi u Sloveni u bħala segwitu għad-Dikjarazzjoni tas-Sitt Presidenzi ta' l-2004. Għalhekk, "ir-rikors konsegwenti għall-[valutazzjonijiet] ta' l-impatt ([1]) għall-proġetti ġodda kollha ser ikun element prinċipali tal-pjan ta' azzjoni Ġermaniż, sabiex (…) jiġu kkunsidrati r-riperkussjonijiet soċjali (…) tal-proċess leġiżlattiv" ([2]). "Valutazzjoni ta' impatt tista' tiġi definita sempliċement bħala metodu li jidentifika l-effetti probabbli jew attwali ta' intervenzjoni. L-għan tagħha huwa li ttejjeb il-bażi ta' l-informazzjoni li fuqha jittieħdu d-deċiżjonijiet u, b'hekk, tittejjeb il-kwalità tat-teħid ta' deċiżjonijiet" ([3]).

2. Osservazzjonijiet ġenerali

Mill-konferenza dwar aktar żvilupp tal-valutazzjonijiet ta' impatt fl-Unjoni Ewropea, organizzata mill-Kumissjoni Ewropea nhar l-20 ta' Marzu 2006 fi Brussel, ħareġ li jeżisti kunsens wiesa' li jafferma li s-sistemi ta' valutazzjonijiet ta' l-impatt tal-Kummissjoni Ewropea huma msejsa fuq prinċipji solidi u, barra minn hekk, li dawn l-analiżijiet iridu jiddeterminaw l-impatti ekonomiċi, soċjali u ambjentali ([4]). Il-valutazzjonijiet ta' impatt ġew introdotti, qabel kollox, fil-kuntest tat-titjib mill-aktar livell baxx tal-qafas regolamentarju ta' l-Unjoni Ewropea. Li tiġi kkunsidrata d-dimensjoni soċjali jew il-konsegwenzi tal-leġislazzjoni Komunitarja huma essenzjali sabiex tiġi rispettata l-Aġenda Soċjali. Iċ-ċittadini Ewropej jistennew li l-Ewropa tkun soċjali jew li s-suq uniku jkun soċjalment kompatibbli, u jesprimu b'diversi modi x-xewqa tagħhom li jagħmlu parti mill-proċess li jrid iqarribhom lejn l-UE.

2.1 *Inizjattiva tal-Kummissjoni Ewropea bl-għan li timplimenta l-valutazzjonijiet ta' l-impatt — retrospettiva qasira*

L-inizjattiva li l-Kummissjoni Ewropea ħadet fl-2003 sabiex timplimenta proċedura ta' valutazzjoni ta' l-impatt għall-proposti prinċipali kollha, fi kliem ieħor dawk ippreżentati fl-istrateġija politika annwali jew fil-programm tagħha ta' ħidma, hija msejsa fuq il-fatt li dawn il-proposti jistgħu jagħmlu parti minn valutazzjoni ta' l-impatt "peress li għandhom impatt potenzjalment ekonomiku, soċjali u/jew ambjentali u/jew li l-implimentazzjoni tagħhom teħtieġ forma jew oħra ta' miżura ta' regolamentazzjoni" ([5]). Din l-inizjattiva tnediet bl-għan li l-valutazzjonijiet ta' impatt jiġu progressivament integrati fil-proċess leġislattiv wara l-2005 ([6]).

Wara l-2003, intqalu ħafna affarijiet dwar il-valutazzjonijiet ta' l-impatt b'mod ġenerali, iżda ftit dwar l-aspetti soċjali ta' dawn il-valutazzjonijiet b'mod partikolari.

2.2 *Aspetti soċjali tal-valutazzjonijiet ta' l-impatt — analiżi qasira tal-ħidma tal-Kummissjoni Ewropea*

2.2.1 B'kull loġika, id-Direttorati Ġenerali "Edukazzjoni u Kultura" u "Impjieg, Affarijiet Soċjali u Opportunitajiet Indaqs" jinkludu aspetti soċjali fil-valutazzjonijiet tagħhom ta' impatt. Barra minn hekk, il-"prinċipju ta' l-analiżi proporzjonali" ([7]) tikkawża varjazzjoni fil-grad ta' intergrazzjoni ta' l-elementi soċjali f'oqsma oħrajn. Din tqajjem il-mistoqsija dwar jekk l-aspetti soċjali (inkluż il-punti relatati ma' l-Aġenda Soċjali Ewropea) għandhomx jitqiesu bħala l-punt kruċjali (*bottom line*), fi kliem ieħor

([1]) Fil-qosor: VI.

([2]) "Ewropa — flimkien nirnexxu", programm tal-Presidenża, mill-1 ta' Jannar sat-30 ta' Ġunju 2007, imħejji mill-Gvern Federali Ġermaniż (ara wkoll http://www.eu2007.de).

([3]) Kwotazzjoni meħuda minn "*European Governance Reform: The Role of Sustainability Impact Assessment*" ("Riforma tal-Gvernanza Ewropea: Ir-Rwol tal-Valutazzjoni ta' l-Impatt tas-Sostenibbiltà"), C. Kirkpatrick, S. Mosedale, Università ta' Manchester, 2002.

([4]) Il-Parlament jipproponi r-raba' pilastru tal-valutazzjonijiet ta' l-impatt, dak tad-drittijiet fundamentali. Il-mistoqsija tibqa' bla risposta: distinzjoni tad-drittijiet fundamentali jew l-integrazzjoni tagħhom fi ħdan it-tliet pilastri proposti. Fi kwalunkwe każ, l-impatt fuq id-drittijiet fundamentali għandu jiġi evalwat.

([5]) *"The inclusion of social elements in Impact Assessment"*, p. 13. Dokument maħruġ mill-*Istituto per la ricerca sociale*, Jannar 2006. Dan l-istitut ikkompila dokumenti tal-Kummissjoni (deċiżjonijiet, regolament, komunikazzjonijiet u direttivi) fuq perijodu ta' 3 snin — bejn l-2003 u l-2005.

([6]) F'Ġunju 2005, il-Kummissjoni Ewropea ppubblikat dokument intitolat *"Impact Assessment Guidelines"*, bir-referenza SEC (2005)791. Ara wkoll http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/better_regulation/impact_assessment/docs/sec_2005_791_guidelines_annexes.pdf

([7]) Il-prinċipju ta' l-analiżi proporzjonali timplika li "il-grad ta' preċiżjoni jvarja skond l-effetti probabbli tal-proposta. Dan ifisser li l-profondità ta' l-analiżi ser tkun proporzjonali għall-importanza ta' l-inċidenti potenzjali." COM(2002) 276.

anke għall-proposti li mhumiex relatati mal-kwistjonijiet soċjali jew li r-riperkussjonijiet soċjali probabbilment ser ikunu limitati. Minn lat empiriku, l-istudju li sar mill-*Istituto per la ricerca sociale* (ara n-nota 4 f'qiegħ il-paġna) juri li "l-valutazzjonijiet ta' l-impatt li ma jikkunsidrawx l-aspetti soċjali għandhom tendenza li jikkonċentraw fuq is-settur ekonomiku. Hawnhekk, terz tal-valutazzjonijiet ta' impatt ma jinkludix l-aspetti soċjali jew jinkludihom b'mod marġinali" ([8]).

2.2.2 Ovvjament, "meta r-rilevanza soċjali tal-miżura hija evidenti minnha nnifisha (…), l-aspetti soċjali jitqiesu b'mod wiesa' u jiġu żviluppati kompletament fit-totalità tad-dokument tal-valutazzjoni ta' l-impatt" ([9]). Hemmhekk "il-mistoqsija ta' l-impjieg toħroġ b'mod ċar bħala l-konsegwenza soċjali l-aktar rikorrenti u l-aktar enfasizzata" ([10]).

2.2.3 Skond l-*Istituto per la ricerca sociale,* "il-grad sa liema jiġu kkunsidrati l-elementi soċjali m'hux neċessarjament 'proporzjonali' (…) għall-kontenut u għall-impatt eventwali tiegħu. (…) Sikwit ħafna, dawn l-impatti huma deskritti biss b'mod ġenerali (…)" u "huma bbażati fuq (…) ipoteżi komuni (…). Dawn ir-relazzjonijiet rarament jiġu diskussi meta jitqies il-kontenut speċifiku tal-miżura, il-popolazzjoni mmirata u ż-żoni territorjali kkonċernati, l-għażla speċifika ta' l-istrumenti politiċi u l-effett tal-proċess ta' l-implimentazzjoni" ([11]). L-istudju mwettaq minn dan l-istitut jiddikjara wkoll li "diversi valutazzjonijiet ta' l-impatt ma pprevedu l-ebda korrelazzjoni ma' oqsma oħra ta' azzjoni jew politiki Komunitarji". L-analiżijiet ta' impatt jirrappreżentaw kompitu importanti, iżda dawn ma jridux ikunu ta' ħsara jew superfiċjali, inkella d-dgħjufijiet tagħhom jikkompromettu l-valur tal-leġislazzjoni.

2.3 *Ir-rwol ta' l-atturi kkonċernati fil-valutazzjonijiet ta' l-impatt*

2.3.1 L-evalwazzjoni ta' l-impatt ta' proposta leġislattiva ma tikkonsistix biss fl-immarkar tal-kaxxi. Din trid tiġi kkontrollata, idealment permezz ta' jew f'kooperazzjoni mill-qrib ma' l-utenti tal-liġi, b'mod partikolari dawk li ser ikunu l-aktar ikkonċernati direttament. Peress li d-dimensjoni soċjali hija waħda mit-tliet kriterji ta' evalwazzjoni għall-politiki ta' l-UE, hemm bżonn li tiġi organizzata proċedura standard — kemm trasparenti kif ukoll sempliċi — għall-ġbir tal-kontribuzzjonijiet immirati fil-kuntest tal-valutazzjonijiet ta' l-impatt. Għal dan il-għan jistgħu jissemmew xi alternattivi:

— konsultazzjoni permezz ta' l-internet: konsultazzjoni onlajn fuq skala wiesgħa mhux adegwata għal proposti ġuridiċi speċifiċi li jirrappreżentaw konsegwenzi soċjali. Konsultazzjoni onlajn trid tkun limitata għall-atturi involuti direttament. Konsultazzjoni mmirata tesiġi netwerking tematiku (komunitajiet virtwali għall-valutazzjonijiet tematiċi ta' l-impatt?) u minimu ta' struttura u ta' koordinazzjoni — u kontroll;

— konsultazzjoni permezz ta' forums tal-partijiet interessati: minħabba nuqqas ta' ħin, din l-alternattiva tista' ma toffrix il-livell ta' preċiżjoni neċessarja;

— konsultazzjoni tal-pjattaformi konsultattivi uffiċjali: din l-alternattiva tqajjem il-mistoqsija ta' l-involviment ta' korpi bħall-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew fil-proċess tal-valutazzjoni ta' l-impatt soċjali (din ir-rimarka tgħodd ukoll għall-valutazzjonijiet ta' impatt fil-qasam ta' l-iżvilupp sostenibbli). Skond id-definizzjoni, dawn il-korpi ġew stabbiliti sabiex jintroduċu l-pluraliżmu bejn l-interessi u l-korrelazzjoni bejn il-politiki;

— konsultazzjoni mmirata tal-partijiet interessati: din l-alternattiva hija rrakkomandata għal ċertu numru ta' organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili.

3. **Konsiderazzjonijiet metodoloġiċi bażiċi**

3.1 Għandhom jitqajmu numru ta' mistoqsijiet sabiex tiġi ddeterminata liema metodoloġija tista' tkun irrakkomandata:

— X'inhu l-istat tas-sitwazzjoni, fi kliem ieħor, x'kisbet il-Kummissjoni Ewropea fir-rigward ta' integrazzjoni ta' l-aspetti soċjali fil-valutazzjonijiet tagħha ta' l-impatt?

— Valutazzjoni ta' l-impatt soċjali ta' abbozz hija applikabbli għall-proposti leġislattivi kollha jew kull abbozz jeħtieġ valutazzjoni ad hoc?

— X'inhu r-rwol tal-partijiet interessati? Kif jistgħu dawn jiġu assoċjati aħjar għall-proċess?

— X'jista' jkun ir-rwol tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew bħala assemblea ta' rappreżentanti tas-soċjetà ċivili organizzata u bħala *hub* idealment sitwat fuq il-pjan strateġiku għall-kuntatti u għan-networking?

— Sa liema punt il-Kummissjoni kkunsidrat il-kontribuzzjonijiet ta' l-imsieħba soċjali u ta' l-NGOs prinċipali fil-valutazzjonijiet ta' impatt soċjali tal-proposti tagħha? Kif jistgħu dawn jiġu assoċjati l-aħjar?

— M'għandux jiġi maħsub kodiċi ta' kondotta aktar preċiż minn dak li attwalment qiegħed jintuża mill-Kummissjoni jew regoli ta' etika għat-twettiq ta' dawn l-evalwazzjonijiet ta' impatt soċjali?

— Liema huma l-modalitajiet ta' twettiq tal-valutazzjonijiet ta' l-impatt soċjali (twettiq internament jew esternament permezz ta' appalti u, f'dan l-aħħar każ, skond liema kriterji?)

4. **Konsiderazzjonijiet interni**

4.1 Fid-dawl tal-komplessità u l-importanza ta' l-evalwazzjonijiet tal-konsegwenzi soċjali tal-proposti leġislattivi, l-atturi kollha kkonċernati, fi kliem ieħor l-imsieħba soċjali u r-rappreżentanti ta' l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, għandhom jirriflettu fuq il-mistoqsijiet segwenti ta' metodoloġija:

— Kif għandhom ikunu l-forma u l-iskop ta' dan l-istudju?

([8]) *"The inclusion of social elements in Impact Assessment"*, p. 28.
([9]) Ibid, p. 30.
([10]) Ibid, p. 31.
([11]) Ibid, p. 77.

— Dan l-istudju jkopri firxa wiesgħa ta' suġġetti (per eżempju, "Leġislazzjoni Aħjar", il-Green Paper dwar il-kondizzjonijiet matrimonjali, inkluż ir-rikonoxximent reċiproku) jew għandu jikkonċentra aktar fuq temi b'kontenut soċjali evidenti (per eżempju, is-servizzi tal-portijiet, is-sigurtà marittima, il-Green Paper dwar il-modernizzazzjoni tal-liġi tax-xogħol)?

— X'inhuma l-implikazzjonijiet f'termini ta' preparazzjoni tal-ħidma u tat-tħejjija?

— Fid-dawl tal-bżonn ta' approċċ "xjentifiku" (it-titlu jsemmi "standards ta' kwalità"), hemm lok sabiex jiġu determinati standards impliċiti bbażati fuq każijiet u esperjenzi prattiċi jew fuq kollox jiġu żviluppati dawn l-istandards?

4.2 Seduta pubblika fil-Kumitat offriet lill-NGOs soċjali, lill-imsieħba soċjali u lill-atturi l-oħra tas-soċjetà ċivili organizzata kif ukoll lill-esperti opportunità sabiex jesprimu l-punt ta' ħsieb tagħhom, jiddiskutu l-abbozz ta' opinjoni sabiex jgħaddu messaġġi ċari lill-istituzzjonijiet Ewropej in ġenerali u lill-Kummissjoni Ewropea b'mod partikolari.

4.3 Fl-aħħar, fid-dawl tal-fatt li l-valutazzjonijiet ta' l-impatt soċjali huma element ta' importanza enormi fil-proċess tat-teħid ta' deċiżjonijiet ta' l-UE, il-Kumitat għandu joħroġ bi proposti fir-rigward tal-mod li għandhom isiru tibdiliet u kif għandhom l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili jiġu integrati bl-aħjar mod f'din il-proċedura.

5. Indikaturi soċjali: konsiderazzjonijiet ġenerali u problemi metodoloġiċi

5.1 Hemm diversi sistemi ta' indikaturi soċjali fil-livelli nazzjonali u internazzjonali, iżda hemm bżonn li jiġu vverifikati l-validità u l-adattabilità tagħhom għall-bżonnijiet speċifiċi ta' l-analiżi ta' impatt.

5.2 Indikaturi soċjali bdew jiġu żviluppati f'diversi pajjiżi matul l-aħħar tletin sena, sabiex jiġu evalwati l-opportunità u l-konsegwenzi tal-politiki ekonomiċi fir-rigward ta' data kwantitattiva bażika, bl-għan li l-iżvilupp soċjali "jitmexxa" b'mod parallel ma' l-iżvilupp ekonomiku u sabiex ikun hemm mezzi ta' evalwazzjoni tal-benesseri soċjali u ta' l-evoluzzjoni tiegħu.

5.3 B'riżultat, kien hemm tkabbir sinjifikanti fl-ammont ta' statistiċi soċjali disponibbli, b'mod partikolari fir-rigward tal-funzjonijiet prinċipali kollettivi: edukazzjoni, saħħa, protezzjoni soċjali, ambjent, djar, trasport, riċerka, qgħad, eċċ. Madankollu, jekk din id-data ma tiġix organizzata, imqassra u interpretata, ma twassalx awtomatikament għall-ħolqien ta' indikaturi soċjali.

5.4 Indikatur huwa "biss statistika li magħha titwaħħal importanza partikolari għall-għarfien, il-ġudizzju u/jew l-azzjoni" ([12]). Fil-perspettiva ta' l-analiżi ta' impatt, mhix biss kwistjoni ta' kompilazzjoni ta' l-istatistiċi soċjali skond il-pajjiż, minn diversi sorsi, iżda li din id-data tiġi strutturata sabiex tiġi evalwata s-sitwazzjoni attwali fir-rigward ta' temi speċifiċi, magħżula skond il-bażi tar-rilevanza tagħhom għall-analiżi ta' l-impatt.

([12]) Bernard Perret, "Indicateurs sociaux, état des lieux et perspectives", id-Dokumenti ta' Ħidma ta' CERC, Nru 2002/01, www.cerc.gouv.fr . (verżjoni Franċiża biss).

5.5 Huwa kważi possibbli li f'ċerti oqsma, hemm biss studji frammentati, sondaġġi skarsi, u għalhekk huwa impossibbli li ssir analiżi tal-bilanċ spejjeż/benefiċċji; per eżempju, diġà nafu li ċerti kategoriji ta' pestiċidi għandhom effetti dannużi fuq is-saħħa u li konċentrazzjonijiet li jaqbżu ċertu limitu jikkaġunaw mard serju. Deċiżjoni sabiex jitnaqqas l-użu tal-pestiċidi kimiċi jkollha impatt pożittiv fuq is-saħħa tal-popolazzjoni ġenerali u tal-ħaddiema esposti għal dawn il-pestiċidi, anke jekk fil-qafas ta' studju ta' l-impatt proporzjonat mhux possibbli li tiġi pprovduta data eżatta dwar il-benefiċċji fuq il-perijodu fit-tul ta' din il-politika.

5.6 Madankollu huwa ċar li d-dimensjoni soċjali tas-"saħħa" tiġġustifika l-miżura proposta u ssaħħaħ b'mod konsiderevoli l-loġika ekonomika (per eżempju t-tnaqqis ta' l-ispejjeż tal-produzzjoni għall-agrikoltura u t-tkabbir konsegwenti tal-kompetittività). Barra minn hekk, id-dritt fundamentali għal ambjent b'saħħtu jista' jintuża bħala sostenn għall-proposta.

5.7 Fil-prattika, madankollu hemm kwantità konsiderevoli ta' statistiċi soċjali disponibbli, li hija diversa skond it-tibdiliet attwali tad-dibattiti pubbliċi fid-diversi pajjiżi (per eżempju, kondizzjonijiet tax-xogħol, impjieg taż-żgħażagħ u ta' l-anzjani, impjieg tan-nisa, kriminalità, inugwaljanza fid-dħul finanzjarju, diskriminazzjoni fix-xogħol, rilokazzjonijiet); iżda ftit indikaturi nġibdu mill-massa ta' l-istatistiċi sa ftit taż-żmien ilu, fejn dawn l-indikaturi saru, fortunatament, ta' attwalità fil-kuntest il-ġdid soċjoekonomiku li ilna ngħixu fih għal dan l-aħħar għaxar snin, li jagħti valur lir-rwol ta' l-Istati fil-politika soċjali u lir-regolamentazzjoni fil-qasam ekonomiku.

5.8 Iżda dawn l-indikaturi soċjali mhux dejjem ikunu utli, jekk jibqgħu awtonomi, u jieħdu tifsira akbar jekk jiġu integrati f'kunċett usa', bħal dak ta' l-iżvilupp soċjali u ekonomiku, jew ta' l-iżvilupp sostenibbli; is-sorsi tagħhom huma diversifikati; ma jiġux biss mill-gvern ċentrali iżda wkoll mill-NGOs, minn *think tanks* imħaddma mill-fondazzjonijiet prinċipali; il-preżentazzjoni ta' dawn l-indikaturi hija wkoll diversifikata ħafna, li tmur mill-għażla ta' l-istatistiċi għas-sondaġġi tematiċi, u t-tħejjija ta' data sabiex tifforma indikaturi tematiċi jew ġenerali.

5.9 Numru ta' korpi internazzjonali jippubblikaw indikaturi u statistiċi soċjali, u jipproċedu għal paraguni bejn l-Istati Membri tagħhom. Il-korpi prinċipali ta' rilevanza għall-pajjiżi ta' l-UE huma (fl-ebda ordni partikolari) l-OECD, l-UNDP, il-Kummissjoni Ewropea — b'mod partikolari l-Eurostat, l-UNESCO, il-Bank Dinji u l-ILO.

5.10 Din id-diversità anke tas-sorsi tqajjem il-problemi tal-kwalità ta' l-istatistiċi — mhux il-pajjiżi kollha għandhom Uffiċċji sofistikati ta' l-Istatistika, tal-paragun tagħhom, u ta' l-armonizzazzjoni tal-kunċetti; "l-għażla ta' indikaturi għall-kejl tal-konverġenza soċjali tal-pajjiżi ta' l-Unjoni tikkostitwixxi kwistjoni politika reali. L-indikaturi użati għall-paragun m'humiex newtrali: jirrifletti ordni ta' prijorità u, xi kultant fehim

partikolari dwar liema tip ta' soċjetà hija mixtieqa, li tista' leġittimament tvarja minn pajjiż għall-ieħor. L-eżempju tal-qgħad juri li ċerti indikaturi jista' jkollhom effetti reali, eventwalment negattivi, fuq l-orjentazzjoni tal-politika ([13]). Minkejja dan, irid jingħad li attwalment l-iżvilupp ta' sistemi ta' indikaturi huwa f'idejn it-tekniċi" ([14]).

5.11 L-użu tal-PGD u tat-tkabbir bħala indikaturi ta' benesseri soċjali ġie partikolarment ikkritikat fl-UNDP (Programm ta' Żvilupp tan-Nazzjonijiet Uniti), li żviluppa l-HDI (indikatur ta' l-iżvilupp uman) tiegħu, notevolment taħt l-impetus tal-ħidmiet ta' Amartya Sen fuq il-faqar, il-ġuħ, id-demokrazija u l-kritika ta' l-indikaturi kwantitattivi purament ekonomiċi, ħidmiet li wasslu għall-Premju Nobel fl-Ekonomija.

5.12 Data dwar l-aċċess għall-ilma tax-xorb, il-livell ta' qari u kitba ta' l-irġiel u tan-nisa, is-sistema tas-saħħa u r-riżultati ta' kampanji kontra l-pandemiji, il-parteċipazzjoni fil-proċess demokratiku, it-tul tal-ħajja skond is-sessi, l-imwiet relatati mażżmien qabel jew wara t-twelid u l-imwiet tat-trabi, eċċ, huma kollha rilevanti għall-evalwazzjoni tal-livell ta' benesseri f'soċjetà, kif ukoll tas-sitwazzjoni ambjentali. Din id-data madankollu mhijiex direttament korrelata mal-PGD.

5.13 Għalhekk, l-ewwel indikaturi komposti HDI ta' l-UNDP pprovokaw dibattiti u kontroversji wiesa', peress li l-pajjiżi "sinjuri" xi kultant kienu 'l bogħod mill-ewwel livell ta' klassifika ta' "hena nazzjonali gross" (*gross national happiness*). Iżda dan l-indikatur sar l-aktar alternattiva aċċettata għall-indikaturi purament ekonomiċi, minħabba s-solidità tiegħu (edukazzjoni, snin ta' ħajja, dħul finanzjarju aġġustat sabiex jikkunsidra l-faqar).

5.14 L-istatistiċi soċjali jikkostitwixxu l-komplement integrali ta' l-istatistiċi ekonomiċi, u l-importanza għall-opinjoni pubblika għall-kwistjonijiet soċjali prinċipali tagħtihom importanza politika li trid tiġi b'mod urġenti kkunsidrata mill-gvernijiet.

5.15 Fost l-ostakoli għal din il-kunsiderazzjoni, apparti l-preġudizzji ekonomistiċi jew l-approċċ finanzjarju fuq perijodu fil-qosor jew medju, għandhom jiġu enfasizzati, b'imparzjalità, id-diversità tal-kwistjonijiet soċjali u d-diffikultà li jintrabtu u jiġu kwantifikati bl-għan li jiġu integrati fl-orjentazzjonijiet ta' politika ekonomika.

5.16 B'mod intuittiv, nistgħu naslu għall-istess konklużjonijiet għall-istabbiliment ta' indikaturi ambjentali li għandhom l-għan li jerġgħu jintegraw il-fatturi esterni fit-tkabbir ekonomiku; ultimament, mudell ta' tkabbir marbut mad-deforestazzjoni ta' foresti primarji għandu jiġi rrifjutat jekk il-valutazzjoni ta' impatt jintegra l-fatturi kollha soċjali u ambjentali li, u dan nafuh diġà, għandom iktar vantaġġi mill-fatturi ekonomiċi u monetarji. Iżda huwa tassew diffiċli li titpoġġa figura monetarja fuq il-fatturi esterni: tibdil klimatiku, telf tad-diversità bijoloġika, destin tal-persuni li jgħixu mill-ġbir jew mill-użu tal-pjanti mediċinali, eżawriment rapidu tal-ħamrija u t-tgħawwir tal-ħamrija riżultat ta' dan. Verifika finanzjarja fuq il-perijodu fil-qosor tista' tkun fil-biċċa l-kbira pożittiva, waqt li fuq perijodu fit-tul, bl-integrazzjoni mill-ġdid tal-fatturi esterni, ser tkun estremament negattiva, mhux biss għar-reġjun jew għall-pajjiż ikkonċernat, iżda wkoll għall-pjaneta kollha.

5.17 L-analiżi relatata mal-bilanċ spejjeż/benefiċċji li hija l-bażi ta' diversi evalwazzjonijiet ta' l-"aħjar leġislazzjoni" u li hija ppratikata fil-valutazzjonijiet ta' l-impatt komunitarji turi limiti objettivi fir-rigward tad-dimensjonijiet soċjali u ambjentali ta' l-impatt ([15]). Minkejja indikatur rilevanti (numru ta' impjiegi mitlufa, nuqqas ta' opportunitajiet għal impjegar mill-ġdid) jista' jintuża għall-valutazzjoni ta' l-impatt soċjali, dan l-impatt innifsu mhux neċessarjament fattur determinanti fil-proċess ta' teħid ta' deċiżjonijiet politiċi. Sikwit jinkludi elementi impossibbli li jiġu kwantifikati, partikolarment meta l-valutazzjonijiet ta' l-impatt jistabbilixxu verifika f'termini monetarji fuq perijodu fil-qosor, jew l-aktar l-aktar, fuq perijodu medju; is-sitwazzjoni fuq perijodu fit-tul hija ħafna aktar diffiċli li tinftiehem, u kif jista' jiġi evalwat aspett bħall-benefiċċji ekonomiċi mistennija min-nuqqas ta' mortalità marbuta mat-tniġġis tal-karburanti fil-baħar? ([16]).

5.18 Fl-aħħar, id-dibattitu soċjali juża kunċetti li xi daqqiet m'humiex imfissra tajjeb; indikatur relatat mal-flessigurtà, per eżempju, jiġi fformulat b'mod differenti skond il-pajjiżi, jew skond jekk dan hux ibbażat fuq esperjenza eżistenti jew fuq xewqa li l-kunċetti jiġu diskussi fil-livell Ewropew ([17]) jew nazzjonali b'referenza għall-"mudelli" nazzjonali żviluppati f'kuntest partikolari u li diffiċli li jitqiegħdu f'realtajiet soċjali oħrajn; liema huma l-elementi li għandhom jitqiesu u fuq kollox, liema valur, pożittiv jew negattiv, għandu jiġi attribwit lilhom? "L-inklużjoni jew l-esklużjoni ta' ċerti indikaturi tista' turi valuri u ideoloġiji impliċiti" ([18]). U l-problema tikber aktar fil-kostruzzjoni ta' indikaturi komposti: liema indikaturi għandhom jiġu inklużi, liema ko-effiċjent għandu jiġi attribwit lilhom, x'inhi t-tifsira attwali ta' l-indikatur kompost miksub?

([13]) Kif jikteb Jean-Baptiste de Foucault, f'La pertinence des indicateurs statistiques pour le pilotage des politiques sociales' (L-importanza ta' l-indikaturi statistiċi sabiex jagħtu direzzjoni lill-politika soċjali) ta' Joelle Affichard, Institut Paris La Défense: 'Dejjem jeżisti l-periklu li l-ġlieda kontra l-qgħad tinbidel fi ġlieda kontra ċ-ċifri tal-qgħad'.

([14]) Bernard Perret, "Indicateurs sociaux, état des lieux et perspectives", id-Dokumenti ta' Ħidma ta' CERC, Nru 2002/01, www.cerc.gouv.fr. (verżjoni Franċiża biss).

([15]) Per eżempju, il-valutazzjoni ta' l-impatt tar-riforma tal-KAP ta' l-OKS (l-organizzazzjoni komuni tas-suq) tal-banana juri li l-ekwivalenti ta' għexieren ta' eluf ta' impjiegi full time ser jintilfu b'mod irrimedjabbli fin-nuqqas ta' possibilitajiet alternattivi ta' impjieg fir-reġjuni ultraperiferiċi produtturi ta' l-UE fejn diġà hemm livell għoli ta' qgħad. Ittieħdet deċiżjoni li ssir riforma ta' l-OKS, fuq l-ordni tad-WTO, minkejja l-ispiża enormi soċjali.

([16]) Ara l-valutazzjoni ta' l-impatt fuq din it-tema li jipprova jagħti figura lill-valur monetarju tal-ħajjiet li jiġu salvati u tal-mard li jiġi evitat; valutazzjoni ta' l-impatt aktar riċenti (għall-abbozz tad-direttiva dwar il-pestiċidi) ma jagħmilx dan it-tentattiv.

([17]) Green Paper dwar l-Evoluzzjoni tal-Liġi tax-Xogħol.

([18]) Ekos Researc Associates Inc., "L-użu ta' indikaturi soċjali bħala strumenti ta' evalwazzjoni", 1998 (rapport ippreparat għall-Gvern tal-Kanada).

5.19 Madankollu, l-indikaturi komposti jistgħu jintegraw kemm id-dimensjonijiet kwantitattivi kif ukoll dawk kwalitattivi, jiġu diviżi skond l-età, is-sess u kriterji oħrajn sinjifikattivi, iżda jridu jibqgħu jinftehmu faċilment; per eżempju, kif jista' jitħejja indikatur għall-kwalità tal-ħajja fl-Ewropa? Nistgħu ninkludu aspetti bħad-dħul finanzjarju, it-tul tal-ħajja, il-perċezzjonijiet ta' l-effiċjenza tas-sistema tas-saħħa, il-pensjonijiet ta' l-irtirar, il-livell medju ta' edukazzjoni, il-perċezzjoni tas-sodisfazzjon fix-xogħol, eċċ. Iżda għaliex ma ninkludux ukoll ir-rata ta' qgħad, ta' l-użu insuffiċjenti tal-ħaddiema, jew il-kondizzjonijiet ta' akkomodazzjoni. U x'piż għandu jingħata lil kull fattur?

5.20 Nistgħu naraw li din il-kostruzzjoni mhix kwistjoni purament teknika, tirreferi għal sistema ta' valuri f'użu konġunt jew tradizzjonijiet li għadhom ħajjin f'soċjetà, teħtieġ konsultazzjoni ma' l-organizzazzjonijiet soċjali u fl-aħħar tirrifletti għażla ideoloġika u politika. Attwalment, "ftit mill-approċċi dwar l-indikaturi soċjali realment jinkludu objettivi tas-soċjetà, li jirriflettu l-valuri u n-normi soċjali… Element kruċjali ta' (…) l-approċċ huwa l-identifikazzjoni u l-klassifikazzjoni, bl-għajnuna ta' konsultazzjonijiet u ta' kunsens, ta' limiti (…) f'diversi oqsma soċjali; id-data u r-riżultati, kif ukoll ir-rabtiet bejniethom, huma wkoll determinati f'dan il-proċess (…). Fi kliem ieħor, sabiex l-indikaturi soċjali jistgħu jkunu inspiraturi tal-politiki, il-proċess irid ikun parti mill-prodott." (EKOS Inc. Associates 1998).

5.21 Tqum ukoll il-kwistjoni ta' l-għażla tas-suġġett għall-analiżijiet statistiċi; iridu jitqiesu l-individwi, il-komunitajiet jew l-unità ekonomika u soċjali minima li tikkostitwixxi dar (*household*). Hemm il-kwistjoni tal-ġbir ta' data dwar gruppi etniċi partikolari, li tqajjem problemi fir-rigward tal-ħtieġa għal nuqqas ta' diskriminazzjoni, iżda li tkun utli li tiġi ppreċiżata n-natura u l-iskala tad-diskriminazzjonijiet sabiex jiġu proposti politiki sabiex dawn jonqsu u jinqerdu għal perijodu fit-tul.

5.22 L-għażla ta' l-istatistiċi u l-kostruzzjoni ta' indikaturi jistgħu jseħħu bl-għan li tiġi evalwata politika diġà fis-seħħ, jew bl-għan li jiġu eżaminati d-diversi possibbiltajiet disponibbli fi stadju bikri; mingħajr dubju hemm bżonn ta' firxa wiesgħa ta' data statistika sabiex tkun tista' tiġi determinata politika (skopijiet u mezzi sabiex tinkiseb), li imbagħad tista' titnaqqas, hekk kif jiġu identifikati l-aktar statistiċi u indikaturi rilevanti; dawn l-għażliet madankollu huma strettament marbut ma' kwistjonijiet empiriċi: mhix xjenza eżatta u l-istess data statistika, li tinkludi kemm data ekonomika kif ukoll data mhux ekonomika, tista' twassal għal interpretazzjonijiet differenti.

5.23 Bħala eżempju, għal kull wieħed mill-indikaturi soċjali użati f'"Panorama tas-Soċjetà, 2005" (ara l-biblijografija qasira), l-OECD ġabret data mhux analizzata dwar:

— indikaturi ta' kuntest ġenerali: dħul nazzjonali per capita, proporzjoni tad-dipendenza demografika, rata tal-fertilità, barranin u popolazzjonijiet imwielda barra l-pajjiż, żwieġ u divorzji;

— indikaturi awtonomi: impjieg, qgħad, djar mingħajr impjieg, ommijiet li jaħdmu, benefiċċji tal-qgħad, benefiċċji minimi, livell ta' taħriġ, età ta' rtirar, inattività taż-żgħażagħ, studenti b'diżabilitajiet;

— indikaturi ta' ekwità: faqar, inugwaljanzi fid-dħul finanzjarju, faqar fost it-tfal, dħul finanzjarju ta' persuni anzjani, infiq soċjali pubbliku, infiq soċjali privat, infiq soċjali totali, pensjoni tax-xjuħija, wegħda ta' pensjoni;

— indikaturi ta' saħħa: snin ta' ħajja, snin ta' ħajja b'aġġustament fis-saħħa, imwiet tat-trabi, infiq totali fil-kura tas-saħħa, kura fuq perijodu fit-tul;

— indikaturi ta' koeżjoni soċjali: benesseri suġġettiv, iżolament soċjali, sħubija fi grupp; twelid lill-adoloxxenti; użu ta' drogi u mwiet relatat, suwiċidji.

5.24 Min-naħa tiegħu, il-Eurostat juża l-indikaturi soċjali segwenti:

— <u>indikaturi strutturali:</u>

  — impjieg: rata ta' impjieg, rata ta' impjieg tal-ħaddiema kbar fl-età, età medja tal-ħruġ mis-suq tax-xogħol, diskrepanza fis-salarju bejn is-sessi, rata fiskali fuq il-ħaddiema b'pagi baxxi, piż fiskali fuq l-ispiża tal-forza tax-xogħol, nassa tal-qgħad, nassa tas-salarju baxx, taħriġ permanenti, inċidenti fuq il-post tax-xogħol (serji u mortali), rata tal-qgħad (totali jew skond is-sessi);

  — koeżjoni soċjali: inugwaljanza tad-distribuzzjoni fid-dħul finanzjarju, rata ta' riskju ta' faqar, rata ta' riskju ta' persistenza tal-faqar, tixrid tar-rata ta' impjieg reġjonali, żgħażagħ li telqu qabel mill-iskola, rati ta' qgħad fuq perijodu fit-tul, popolazzjoni fi djar mingħajr impjieg;

— <u>żvilupp sostenibbli:</u>

  — faqar u esklużjoni soċjali: rata ta' riskju ta' faqar wara benefiċċji soċjali, faqar monetarju, aċċess għas-suq tax-xogħol, aspetti oħrajn ta' l-esklużjoni soċjali,

  — tixjiħ tas-soċjetà, rata tad-dipendenza tal-persuni anzjani, suffiċjenza tal-pensjonijiet, tibdil demografiku, stabilità tal-finanzi pubbliċi;

  — saħħa pubblika: numru ta' snin b'saħħithom mit-twelid skond is-sess, protezzjoni tas-saħħa umana u ta' l-istili ta' ħajja, sigurtà u kwalità ta' l-ikel, ġestjoni tal-prodotti kimiċi, riskji għas-saħħa minħabba kondizzjonijiet ambjentali;

— <u>suq tax-xogħol:</u>

  — qgħad armonizzat,

  — indiċi ta' l-ispiża tal-forza tax-xogħol.

5.25 B'liema miżura tista' din il-lista (mhux kompluta) ta' eżempji ta' indikaturi tkun integrata b'mod effiċjenti fl-objettivi ġenerali tal-Metodu Miftuħ ta' Koordinazzjoni f'Marzu 2006:

— promozzjoni tal-koeżjoni soċjali, l-ugwaljanza bejn l-irġiel u n-nisa u l-opportunitajiet indaqs għal kulħadd b'sistemi ta' protezzjoni soċjali u ta' politiki ta' inklużjoni soċjali adegwati, aċċessibbli, finanzjarjament vijabbli, adattabli u effettivi;

— interazzjoni b'mod effiċjenti u reċiproku ma' l-objettivi ta' Lisbona bl-għan li jiġi stimulat it-tkabbir ekonomiku, jittejbu l-kwalità u l-kwantità ta' l-impjiegi u tissaħħaħ il-koeżjoni soċjali, kif ukoll ma' l-istrateġija ta' l-Unjoni Ewropea favur l-iżvilupp sostenibbli;

— titjib tal-gvernanza, tat-trasparenza u tal-parteċipazzjoni tal-partijiet ikkonċernati għat-tħejjija, l-implimentazzjoni u l-monitoraġġ tal-politika.

5.26 Barra minn hekk, il-kunċetti u l-metodi użati għal ċerti indikaturi jridu jkunu aktar preċiżi. Fil-każ ta' per eżempju l-faqar, il-Kunsill Franċiż għall-Impjieg, Dħul u Inklużjoni Soċjali (Conseil de l'emploi, des revenus et de la cohésion sociale — CERC) ([19]) jenfasizza l-"multidimensjonalità" tal-kunċett.

5.26.1 Għalhekk, il-faqar jinkludi diversi dimensjonijiet: nuqqas ta' riżorsi monetarji, kondizzjonijiet ħżiena ta' għejxien, nuqqas ta' riżorsi konoxxittivi, soċjali u kulturali. Għal kull waħda minn dawn id-dimensjonijiet ġew adottati żewġ approċċi sabiex jiġu determinati s-sitwazzjonijiet ta' faqar:

— l-ewwel tikkonsisti fid-definizzjoni tal-mod "assolut" tal-bżonnijiet minimi. Il-persuni li l-bżonnijiet minimi tagħhom ma jintlaħqux huma definiti bħala fqar;

— it-tieni approċċ jiddefinixxi l-faqar b'mod relattiv. Dan l-approċċ ġie adottat mill-Kunsill Ewropew fl-1984 meta ta definizzjoni lill-faqar għall-ħidmiet ta' statistika li saru fl-Unjoni Ewropea. Huma fqar dawk il-persuni li għandhom nuqqas fid-dħul finanzjarju u r-riżorsi tagħhom (materjali, kulturali u soċjali) u dan iżommhom milli jgawdu minn kondizzjonijiet ta' għixien li huma kkunsidrati bħala aċċettabli fl-Istat Membru li jgħixu fih.

5.27 F'sommarju u f'konklużjoni, l-indikaturi soċjali għandhom l-għan li jiġbdu l-attenzjoni ta' l-opinjoni pubblika u ta' dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet lejn kwistjonijiet soċjali li għandhom riskju li jkunu sotto-valutati jew mifhuma b'mod ħażin. Li l-attenzjoni ta' dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet tkun fuq il-punti l-aktar prinċipali hija partikolarment importanti peress li dawn ġeneralment iħabbtu wiċċhom ma' ħafna informazzjoni. Herbet Simon poġġiha tajjeb meta qal li ħafna informazzjoni toqtol l-informazzjoni.

5.27.1 Minn punt ta' ħsieb funzjonali, l-iskop ta' sistema ta' indikaturi huwa li tinkiseb "aggregazzjoni ottimali ta' l-informazzjoni".

5.28 Indikatur huwa aktar minn statistika:

Sistema ta' indikaturi mhijiex sempliċement ġabra ta' informazzjoni. Għandha ċertu numru ta' konsegwenzi:

([19]) http://www.cerc.gouv.fr

1) Kull indikatur individwali jrid jkun jista' jiġi ġustifikat permezz ta' referenza għal analiżi tal-fenomeni kumplessi li suppost iqassar.

2) B'mod simili, l-indikaturi jrid ikollhom kwalitajiet "espressivi", fi kliem ieħor, ikollhom poter b'saħħtu ta' rappreżentazzjoni u jqanqal ir-realtà. Xi wħud jirreferu f'dan ir-rigward għall-valur "metaforiku" ta' l-indikaturi.

3) B'konsiderazzjoni ta' l-iskop tagħhom (jiġbdu l-attenzjoni ta' dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet u ta' l-opinjoni pubblika fuq il-fatti u t-tendenzi l-aktar importanti, bl-għan li jinfluwenzaw lill-politiki), l-indikaturi l-aktar utli huma relatati ma' valuri li l-varjazzjoni tagħhom tista' tintlaqat b'valur (pożittiv jew negattiv) mhux ċar. Dan huwa dak li rridu nfissru b'"ċarezza normattiva". Jista' jiġi pprovdut kontroeżempju biż-żjieda tax-xogħol *part time,* li ma jitqiesx unanimament bħala fenomenu pożittiv, ħlief jekk dan jintagħżel mill-ħaddiem stess. Dan il-kriterju ta' ċarezza jista' jwassal sabiex mit-tabelli ta' evalwazzjoni jitneħħew numru ta' indikaturi li jirrelataw b'mod anqas pertinenti għall-proġett tagħna, per eżempju dawk relatati ma' l-istili ta' ħajja jew mat-tendenzi kulturali (gosti relatati mal-ħwejjeġ jew mal-mużika, eċċ), minkejja li dawn ta' l-aħħar għandhom impatt fuq l-organizzazzjoni tax-xogħol u ta' l-ekonomija.

4) Minn punt ta' ħsieb prattiku, l-għażla ta' indikaturi għandha tiġi ġustifikata mill-funzjoni tagħhom. Huma, fil-fatt, ftit jew wisq adattati għat-tliet tipi segwenti ta' użu: paraguni internazzjonali jew inter-reġjonali, paraguni intertemporali, monitoraġġ u evalwazzjoni ta' l-azzjoni pubblika/ kwalità u prestazzjoni tas-servizzi pubbliċi.

5) Fl-aħħar, l-indikaturi jridu jerġgħu jiġu gruppati f'kategoriji u sotto-kategoriji f'qafas strutturat li faċilment jinftiehem. Huwa partikolarment importanti li jkun hemm distinzjoni bejn il-kuntest, il-metodu u r-riżultati, l-indikaturi objettivi u l-indikaturi suġġettivi.

5.29 Fil-prattika, il-kwalitajiet ta' indikatur huma:

— Ċarezza: indikatur huwa utli biss jekk ma jkunx hemm ambigwità dwar in-natura tal-fenomenu li jirrifletti (kontroeżempju klassiku: data dwar id-delitti u offiżi huma riflessjoni kemm tat-tendenzi tad-delinkwenza kif ukoll ta' l-attività tal-korp tal-pulizija).

— Rappreżentattività: indikatur huwa partikolarment utli jekk jista' b'mod validu jqassar permezz ta' figura waħda firxa wiesgħa ta' fenomeni.

— Ċarezza normattiva (ara hawn fuq).

— Affidabilità, regolarità: l-informazzjoni neċessarja għall-indikatur trid tiġi pprovduta regolarment, permezz ta' sondaġġi affidabbli.

— Komparabilità fiż-żmien u/jew fl-ispazju (bejn pajjiżi, reġjuni ...): il-komparabilità hija strettament marbuta maċ-ċarezza u ma' l-affidabilità.

5.30 Kwalitajiet ta' sistema ta' indikaturi:

— Kompletezza: l-aspetti prinċipali tar-realtà li qiegħda tiġi osservata jridu jittieħdu f'konsiderazzjoni.

— Bilanċ: in-numru u l-istatut ta' l-indikaturi ddedikati għal kull tema għandhom jirriflettu l-importanza relattiva tagħha. L-ebda aspett tar-realtà m'għandu jirċievi attenzjoni eċċessiva għad-detriment ta' l-oħrajn.

— Selettività u/jew ġerarkija: l-indikaturi jridu jkunu ftit fin-numru jew irranġati b'mod ċar b'mod ġerarkiku.

6. Il-KESE jsejjaħ sabiex l-evalwazzjoni ta' l-impatt soċjali ta' l-inizjattivi leġislattivi u politiki ta' l-UE tiġi integrata fl-oqsma kollha ta' politika. Fi kliem ieħor, il-Kummissjoni għandha tevalwa bir-reqqa l-impatt soċjali ta' l-inizjattivi kollha relatati mingħajr ma tinkwieta dwar id-DĠ responsabbli mill-inizjattiva. Dan huwa importanti jekk l-Ewropea verament trid toħloq "Ewropa soċjali" u trid tirbaħ l-appoġġ taċ-ċittadini. L-inizjattiva "leġislazzjoni aħjar" toffri l-pjattaforma adattata sabiex isir progress f'din id-direzzjoni.

6.1 Din l-evalwazzjoni għandha tanalizza individwalment il-gruppi speċifiċi li jistgħu jintlaqtu b'modi differenti mil-leġislazzjoni l-ġdida. Għandha tingħata attenzjoni partikolari lill-gruppi żvantaġġjati bħan-nisa, il-persuni b'diżabilità jew il-minoritajiet etniċi. F'xi każi u skond is-suġġett ta' l-inizjattiva kkonċernata, jista' jkun neċessarju li jiġu analizzati individwalment sotto-gruppi speċifiċi, bħal, per eżempju, l-persuni għamja.

7. **Konklużjoni**

7.1 Mis-seduta pubblika organizzata mill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew nhar it-28 ta' Marzu 2007 jirriżulta li huwa impossibbli li ssir enfasi fuq indikatur soċjali bbażat fuq kriterju uniku minħabba l-multidimensjonalità ta' ċerti kunċetti. Fil-fatt, l-istess natura tad-dibattitu soċjali tintroduċi kunċetti b'deskrizzjonijiet imfissra ħażin u li neċessarjament jinbidlu minn pajjiż għal ieħor, jew minn realtà soċjali għal oħra, mingħajr ma jintesa li l-inklużjoni jew l-esklużjoni ta' ċerti indikaturi tikxef valuri jew ideoloġiji ftit jew wisq espliċiti. Apparti minn hekk l-għażla ta' l-indikaturi għandha konnotazzjoni empirika li għandha, fil-prinċipju, topponi kull riġidità fil-mod ta' ħsieb.

7.2 Hija sitwazzjoni ta' min ifaħħarha u neċessarja, jekk mhux indispensabbli, li tingħibed l-attenzjoni ta' dawk li jiddeċiedu l-politiki fuq l-impatt soċjali ta' leġislazzjoni maħsuba, iżda titqajjem problema ta' metodoloġija minħabba li "ħafna informazzjoni toqtol l-informazzjoni". Il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew jaħseb li għandu jsir sforz partikolari fuq il-metodoloġija, li għad trid tiġi determinata.

7.3 Għalhekk, il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew jikkunsidra li f'dan l-istadju ta' riflessjoni, huwa fundamentali li tingħibed l-attenzjoni tal-Kummissjoni, fost oħrajn, fuq il-kriterji ta' kwalità li indikatur għandu jissoddisfa, fi kliem ieħor:

— ċarezza,

— rappreżentattività,

— ċarezza normattiva,

— affidabilità u regolarità kif ukoll il-komparabilità fiż-żmien u/jew fl-ispazju, mingħajr ma jintesa l-fatt li l-kwalità ta' sistema ta' indikaturi tistrieħ fuq bżonn ta' kompletezza, bilanċ u selettività u/jew ġerarkija.

7.4 Il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew jitlob ukoll lill-Kummissjoni sabiex il-valutazzjoni ta' l-impatt soċjali ta' l-inizjattivi leġislattivi u politiki ta' l-Unjoni Ewropea tkun integrata fil-politiki Komunitarji kollha, mingħajr ma jkun hemm dipendenza fuq liema Direttorat Ġenerali huwa responsabbli li jiddeċiedi jekk hemmx bżonn ta' analiżi ta' l-impatt soċjali. Dan huwa importanti jekk aħna verament nixtieq===u noħolqu "Ewropa soċjali" u jkollna l-appoġġ taċ-ċittadini.

7.5 Il-Kumitat għandu jikkunsidra b'mod sħiħ li-pjan ta' rotta u l-analiżi ta' impatt fl-istess ħin tal-proposta leġislattiva fuq liema qiegħed iħejji l-opinjoni tiegħu; jkun utli li l-ħidmiet jiġu kkunsidrati mingħajr telf ta' żmien, wara l-pubblikazzjoni tal-komunikazzjoni li takkompanja l-proposta leġislattiva.

7.6 Huwa importanti li jkun hemm evalwazzjoni regolari u eventalment korrezzjonijiet fl-implimentazzjoni tal-leġislazzjonijiet kollha li kienu parti minn studju ta' impatt preliminari u li jiġu koinvolti l-imsieħba soċjali u jekk ikun il-każ l-NGOs interessati. Dan huwa neċessarju għall-verifika tal-validità ta' l-indikaturi użati u t-taħlita tagħhom fil-valutazzjoni ta' l-impatt soċjali u jinħarġu struzzjonijiet jew, jekk ikun hemm bżonn, jiġi stimulat il-leġislatur sabiex jistudja reviżjoni possibbli.

7.7 F'ċerti każijiet partikolari u ta' importanza estrema soċjali (liġi tax-xogħol, per eżempju), il-konsultazzjoni ta' l-imsieħba soċjali għandha tkun prevista għal stadju aktar bikri għat-tfittxija ta' l-indikaturi l-aktar adegwati sabiex issir analiżi ta' impatt l-aktar kompleta u objettiva possibbli.

7.8 L-inizjattiva "Leġislazzjoni Aħjar" hija bla dubju ta' xejn il-pjattaforma adattata sabiex isir progress f'din id-direzzjoni li tikkonsisti fil-proposta ta' leġislazzjoni neċessarja, effiċjenti, b'konsegwenzi prevedibbli u stabbli għad-destinatarji, involuti mill-qrib għall-proċess ta' analiżi u ta' verifika ta' impatt mill-korpi konsultattivi komunitarji (KESE u KtR) u, skond in-natura tal-leġislazzjoni, permezz ta' l-imsieħba soċjali u ta' l-NGOs kompetenti fil-qasam ikkunsidrat.

Brussell, 31 ta' Mejju 2007.

Il-President

tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew

Dimitris DIMITRIADIS